

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

HOTĂRÂREA NR..... din 05.05.2006

Colegiul Director

1. ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte
2. GERGELY DEZIDERIU - Membru
3. IONIȚĂ GHEORGHE - Membru
4. MACOVEANU CORINA NICOLETA - Membru
5. ROȘU MĂDĂLINA RALUCA - Membru
6. TRUINEA ROXANA PAULA – Membru
7. VASILE ANA MONICA - Membru

Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, întrunit în data de 05.05.2006, a dezbătut petiția nr. 9055/14.12.2005 formulată de următorii petenți: dl. Hantz Péter, domiciliat în Cluj-Napoca, str. I.B. Deleanu, nr. 60, dl. Kovács Lehel, domiciliat în Cluj-Napoca, str. C. Brâncuși, nr. 196 ap. 25, dl. Péntek Imre, domiciliat în Cluj-Napoca, bdul. 1 Decembrie, 1918 nr. 14, dl. Andrásy Árpád, Luduș, str. Independenței, nr. 8/C1, dl. András Szilárd, Cluj-Napoca, str. Plopilor, nr. 34/29, dl. Bodó Barna, Timișoara, str. Martirilor, nr. 4/10, doamna Csiki Emese, Odorheiu-Secuiesc, str. Kuvar, nr. 8/6, dl. Hatházi András, str. Horticultorilor nr. 3, dl. Kónya-Hamar Sándor, Cluj-Napoca, str. Aurel Vlaicu nr. 3, dl. Lászlófy Pál István, Miercurea Ciuc, Piața Libertății, nr. 4, ap. 7, dl. Máté András Levente, Cluj-Napoca, str. Someșului nr. 2, dl. Muzsnay Csaba, Cluj-Napoca, str. Horea nr. 56-58, ap. 4, doamna Palocsaz Kisó Kata, Cluj-Napoca, str. Horticultorilor nr. 3, dl. Péntek János, Cluj-Napoca, str. Muncitorilor, nr. 8, dl. Szász Csaba, str. Rapsodiei, nr. 9/27, dl. Szilágyi Zsolt, Oradea, str. Libertății, nr. 30, dl. Szilágyi Németh Sándor, Cluj-Napoca, Calea Mănăstur, nr. 85/102, dl. Sogór Csaba, Siculeni, nr. 45, dl. Toró Tiberiu, str. Dej nr. 23, B/10, dl. Varga Attila, Satu-Mare, str. Eroilor, nr. 1, dl. Vekov Károly, Cluj-Napoca, str. Cardinalul Iuliu Hossu, nr. 26 și dl. Wanek Franz-Wilhem, str. G. Dima, nr. 33/15, conexată cu petiția nr. 9195/23.12.2005, având ca obiect metodologia de predare a limbii române pentru membrii minorităților naționale.

În fapt, petenții ne sesizează cu privire la faptul că elevii care frecventează unitățile de predare în limba minorităților naționale sunt dezavantajați cu ocazia participării la examenul de capacitate și la examenul de bacalaureat față de colegii lor care frecventează școlile cu predare în limba română. Astfel, în petiție se arată că, deși programa școlară a limbii și literaturii române pentru clasele I – IV este special stabilită pentru elevii care frecventează unitățile de învățământ în limba minorităților naționale (Legea Învățământului, art. 120 alin. 1), respectiv în clasele V – VIII învață din manuale special stabilite, la examenul de capacitate sunt evaluați conform unui barem comun, unic pe plan național. În liceele și școlile de specialitate în care se predă în limba maternă a minorităților naționale, limba și literatura română este predată după programa analitică destinată elevilor cu limba maternă română. În petiție se susține că această practică este incorectă din punct de vedere metodologic, afectând în mod negativ eficiența însușirii limbii române. Petenții consideră că discriminarea constă în faptul că o limbă străină nu poate fi însușită și pretinsă la nivel de limbă maternă. Petenții consideră că metodele de evaluare duc la performanțe mai slabe și din cauză că admiterea în licee, școli de specialitate și facultăți se realizează pe baza notelor obținute la examenele de capacitate și bacalaureat, acești elevi fiind dezavantajați din start. Prin petiție se solicită stabilirea unor bareme de evaluare separate la examenele de capacitate și bacalaureat, în concordanță cu programa școlară specială adoptată pentru această categorie de elevi.

La dosar s-a conexasă și o sesizare de la Uniunea Civică Maghiară, înregistrată cu nr. 1127/6.03.2006, o sesizare de la Comisia de Părinți a Liceului Mikes Kelemen din Sf. Gheorghe, înregistrată cu nr. 9132/19.12.2005, precum și o sesizare de la Grupul Parlamentar U.D.M.R., Camera Deputaților, înregistrată cu nr. 1074/2.03.2006.

Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a solicitat un punct de vedere Ministerului Educației și Cercetării, prin adresa nr. 0097/09.01.2006. Ministerul Educației și Cercetării nu a răspuns solicitării Colegiului, motiv pentru care Colegiul a revenit cu adresa nr. 0913/22.02.2006. De asemenea, s-au solicitat puncte de vedere dlui Liviu Papadima, decanul Facultății de Litere București (prin adresa nr. 0925/22.02.2006), dlui Mircea Muthu, decanul Facultății de Litere Cluj-Napoca (prin adresa nr. 0924/22.02.2006), dlui Nicolae Păun, președintele Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Camera Deputaților (prin adresa nr. 0927/22.02.2006), dlui Marton Arpad, liderul Grupului Parlamentar UDMR, Camera Deputaților (prin adresa nr. 0922/22.02.2006), dlui Varujan Pambuccian, liderul Grupului Parlamentar al Minorităților Naționale, Camera Deputaților (prin adresa nr. 0926/22.02.2006), dlui Frunda Gyorgy, Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități, Senatul României (prin adresa nr. 0928/22.02.2006).

Prin adresa nr. 1310/15.03.2006, Ministerul Educației și Cercetării a răspuns solicitării Colegiului Director, precizând următoarele:

- În România accesul la învățătură este garantat și se asigură șanse egale tuturor cetățenilor români, fără deosebire de naționalitate, sex, rasă, de condiție socială sau materială, de apartenență politică și religie. Statul garantează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și de a putea fi instruite în această limbă cf. Art. 6, (1) și (2) din Constituție.
- Legea română stabilește, în același timp, obligativitatea învățării limbii române, care este limba oficială, cf. Art. 13 din Constituție. Este, deci, obligația statului român de a oferi șanse egale, prin educație, tuturor cetățenilor săi, pentru ca aceștia să poată beneficia de toate oportunitățile pe care le oferă societatea românească.
- Legea învățământului nr. 84/24.07.1995, republicată cu modificările și completările ulterioare, în cadrul art. 120 (1) precizează: „disciplina Limba română se predă în învățământul primar după programe școlare și manuale elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă. În învățământul gimnazial disciplina Limba și literatura română se predă după programe școlare identice cu cele pentru clasele cu predare în limba română și manuale specifice. În învățământul liceal disciplina Limba și literatura română se predă după programe școlare și manuale identice cu cele pentru clasele cu predare în limba română”.
- În acord cu prevederile art. 120 (1) din legea învățământului nr.84/1995 se precizează situația programelor de limba și literatura română pentru minoritățile naționale, pe cele trei trepte ale școlarizării

Pentru învățământul primar:

- Standarde curriculare de performanță comune la finele învățământului primar, pentru toți elevii, indiferent de naționalitate
- Programe școlare de Limba și literatura română, diferite pentru vorbitorii nativi și pentru cei care au altă limbă maternă decât româna, respectiv:
  - ✓ Programe școlare de Limba și literatura română pentru cls. I – aIVa, pentru școlile și secțiile cu predare în limba română
  - ✓ Programe școlare de Limba și literatura română pentru cls. I – aIVa, pentru școlile și secțiile cu predare în limba minorităților naționale
- Manuale școlare alternative de Limba și literatura română, diferite pentru vorbitorii nativi și pentru cei aparținând minorităților naționale, elaborate pe baza programei școlare oficiale corespunzătoare.

Pentru învățământul gimnazial:

- Standarde curriculare de performanță comune la finele clasei a VIII a, pentru toți elevii, indiferent de naționalitate
- Programe școlare de Limba și literatura română comune pentru toți elevii, indiferent de naționalitate

- Manuale școlare alternative de Limba și literatura română, diferite pentru vorbitorii nativi și pentru cei aparținând minorităților naționale, elaborate pe baza programei școlare oficiale atât pentru vorbitorii nativi, cât și pentru cei aparținând minorităților naționale

Pentru învățământul liceal:

- Standarde curriculare de performanță comune pentru cele două niveluri ale învățământului liceal, pentru toți elevii, indiferent de naționalitate
- Programe școlare de Limba și literatura română comune pentru toți elevii, indiferent de naționalitate
- Manuale școlare alternative de Limba și literatura română, diferite pentru vorbitorii nativi și pentru cei aparținând minorităților naționale, elaborate pe baza programei școlare oficiale atât pentru vorbitorii nativi, cât și pentru cei aparținând minorităților naționale.
- Subiectele și baremele din cadrul examenelor naționale se realizează conform metodologiilor în vigoare, la toate disciplinele, pe baza programelor Testelor naționale și examenului de Bacalaureat, documente în acord cu programele școlare pentru diferitele discipline. Subiectele nu vizează doar conținutul unui manual anume. Manualul școlar este doar unul dintre suporturile didactice utilizate de profesori și de elevi, care ajută la parcurgerea programei școlare, prin însușirea de cunoștințe și formarea de competențe în raport cu standardele propuse
- Conform art. 21 din Metodologia de organizare și desfășurare a testelor naționale, susținute în vederea accesului absolvenților clasei a VIII-a în clasa a IX-a a anului școlar 2006-2007, aprobată prin OMEdC nr. 4871/31.08.2005, se prevede: “Testele naționale și baremele de evaluare și notare se elaborează în cadrul Serviciului Național de Evaluare și Examinare, ținând seama de următoarele cerințe:
  - a) sa fie formulate clar, precis și în stricta concordanță cu programele școlare și cu programele de testare, valabile pentru desfășurarea testelor naționale 2006;
  - b) sa aibă un nivel mediu de dificultate;
  - c) sa permită efectuarea lor în 2 ore”.
- Art. 25 din Metodologia de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat – 2006, aprobată prin OMEdC nr. 4872/31.08.2005, se prevede la alin 2: “Subiectele pentru probele de examen se realizează, la Serviciul Național de Evaluare și Examinare și se stabilesc ținându-se seama de următoarele criterii:
  - a) sa fie în concordanță cu programele școlare și cu programele de bacalaureat aprobate și publicate de Ministerul Educației și Cercetării;
  - b) sa fie astfel formulate încât tratarea lor sa angajeze cât mai multe posibilități de analiza, de sinteza și de generalizare din partea candidaților;

- c) sa asigure o cuprindere echilibrata a materiei studiate, sa aiba grad de complexitate corespunzător conținutului programelor școlare și programelor de bacalaureat, pentru a fi tratate în timpul stabilit;
- d) sa permită tratarea lor în timpul acordat, candidaților pentru rezolvare la probele scrise: 3 ore;
- e) subiectele și baremele se vor elabora astfel încât sa se asigure unitatea de evaluare la nivel național”, iar la art. 26 – “(1) Subiectele pentru probele orale se elaborează la nivel național și cuprind teme (probleme) din programele pentru bacalaureat. Tematica și cerințele detaliate/subiectele vor fi făcute publice și transmise inspectoratelor școlare cu cel puțin 15 de zile înainte începerii probelor.
- (2) Comisiile de examen vor asigura, prin profesorii examinatori, întocmirea biletelor de examen, în preziua începerii probelor orale.
- (3) Subiectele de pe biletele de examen, oral vor avea un grad de complexitate care sa permită tratarea lor integrala în maximum 10-15 minute”.
- În mod particular, programele la disciplina Limba și literatura română, pentru Testele naționale și examenul național de Bacalaureat se elaborează pe baza programelor școlare și țin cont de standardele care urmează să fie atinse la sfârșitul fiecărui ciclu de învățământ. Având în vedere faptul că la sfârșitul clasei a VIIIa studiul limbii române s-a realizat pe baza unor programe școlare de Limba și literatura română comune pentru toți elevii, indiferent de naționalitate și că au fost proiectate să fie atinse standarde curriculare de performanță identice, programa pentru Testele naționale la disciplina Limba și literatura română este unică. În baza acestei programe unice sunt elaborate de către Serviciul Național de Evaluare și Examinare subiecte și bareme unice, conform Metodologiei de organizare și desfășurare a Testelor naționale, aprobată anual prin OMEdC. În mod identic se prezintă și situația pentru subiectele și baremele de la disciplina Limba și literatura română de la Bacalaureat.
  - În condițiile în care se constată necesitatea, pentru a contribui la asigurarea premiselor de calitate a procesului de predare – învățare a disciplinei Limba și literatura română în învățământul în limbile minorităților naționale, Consiliul Național pentru Curriculum poate oferi sprijin în două direcții, respectiv realizarea de materiale care să îi ajute pe profesorii de Limba și literatura română în proiectarea și desfășurarea activității de predare – învățare a disciplinei menționate și realizarea unor cursuri de formare a profesorilor care predau disciplina Limba și literatura română elevilor care aparțin minorității naționale. Consiliul Național pentru Curriculum își manifestă disponibilitatea de a avea întâlniri cu reprezentanți ai minorităților pentru a stabili împreună principiile de politică curriculară dezirabile în contextul dat. Pe de altă parte, indiferent dacă elevii lor sunt sau nu vorbitori nativi de limbă română, unitățile școlare care au constatat că obțin performanțe sub media națională la disciplina Limba și literatura română în cadrul testelor naționale și a examenului de Bacalaureat, au posibilitatea de a îmbunătăți aceste performanțe printr-o

politică educațională adecvată, respectiv prin includerea în cadrul ofertei lor curriculare, prin intermediul curriculumului la decizia școlii, a unor ore suplimentare la disciplina Limba și literatura română.

COLEGIUL DIRECTOR

Examinând cererea petenților, dispozițiile legale incidente, constată că, soluționarea petiției este de competența Consiliului conform H.G. nr. 1194 din 27 noiembrie 2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, precum și în temeiul O.G. 137 din 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Potrivit Colegiului Director următoarele prevederi din legislația internă sunt relevante în soluționarea prezentei petiții:

- Art. 13 din Constituția României
„În România, limba oficială este limba română.”
- Art. 16 alin. (1) din Constituția României
„Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”
- Art. 32 alin. (1) din Constituția României
„Dreptul la învățătură **este asigurat** general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.”
- Art. 32 alin. (2) din Constituția României
„Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională”
- Legea învățământului nr. 84/24.07.1995, republicată cu modificările și completările ulterioare, în cadrul art. 120 (1)
„Disciplina Limba română se predă în învățământul primar după programe școlare și manuale elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă. În învățământul gimnazial disciplina Limba și literatura română se predă după programe școlare identice cu cele pentru clasele cu predare în limba română și manuale specifice. În învățământul liceal disciplina Limba și literatura română se predă după programe școlare și manuale identice cu cele pentru clasele cu predare în limba română”.

De asemenea, Colegiul Director în soluționarea prezentei are în vedere prevederile O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de

discriminare, art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Protocolul nr. 12 la Convenția Drepturilor Omului privind interzicerea tuturor formelor de discriminare și jurisprudența Curții Constituționale din România și a Curții Europene a Drepturilor Omului din Strasbourg.

Colegiul constată că învățarea limbii oficiale a statului este un drept fundamental al fiecărui cetățean român raportat la dreptul la învățatură, ca drept general, potrivit interpretării art. 32 alin. (1) din Constituția României. Deși Constituția României în art. 13 nu prevede expres obligativitatea învățării limbii oficiale a statului Colegiul consideră că pentru exercitarea în condiții egale a drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale cetățeanului se impune însușirea cât mai aprofundată a acestei limbi de către toți cetățeni români.

Obligația principală de a asigura tuturor cetățenilor români șanse egale în învățarea limbii oficiale revine statului prin sistemul de învățământ organizat conform legii. În acest demers statul trebuie să distingă între cetățenii români aparținând minorităților naționale din România și cetățeni români majoritari.

Situația cetățenilor români aparținând minorităților naționale **este în mod sensibil diferit** în procesul de învățare a limbii oficiale a statului decât situația cetățenilor români majoritari. Colegiul identifică două diferențe principale, după cum urmează:

- cetățenii aparținând minorităților naționale nu sunt vorbitori nativi ai limbii oficiale a statului;
- în afara sistemului de învățământ majoritatea cetățenilor aparținând minorităților naționale nu dispun de aceleași posibilități de exercițiu și de utilizare a limbii oficiale a statului ca și cetățenii vorbitori nativi ai acestei limbi.

Colegiul apreciază că aceste situații sensibil diferite au fost luate în considerare doar în parte de legislația în vigoare în domeniu și de metodologiile de predare și evaluare a cunoștințelor de limbă română pentru persoanele aparținând minorităților naționale. Colegiul consideră că măsurile afirmative existente în acest domeniu nu sunt suficiente pentru asigurarea egalității de șanse a persoanelor aparținând minorităților naționale în dreptul lor de a învăța limba oficială a statului. Rezultatele și statisticile oficiale arată o medie de promovabilitate mai scăzută în rândul acestora, fapt ce poate avea consecințe negative în alte domenii ce privesc exercitarea în condiții egale a drepturilor fundamentale prevăzute în Constituția României și în legislația internațională la care România este parte.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, direct aplicabilă în sistemul român de drept, principiul egalității de șanse și al nediscriminării este încălcat și atunci când, în lipsa unei justificări obiective și rezonabile, statele nu

aplică **un tratament diferit** persoanelor a căror **situații sunt în mod sensibil diferite**, ca în speță (CEDH, 6 aprilie 2000, *Thlimmenos c / Grece*, *Corneliu Bârsan: Convenția Europeană a Drepturilor Omului – Comentată și adnotată pag. 904*).

Pentru stabilirea unei metodologii optime pentru predarea limbii oficiale a statului persoanelor aparținând minorităților naționale și pentru evaluarea corectă a acestor cunoștințe considerăm că este necesară expertiză de specialitate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art.2 alin. (1) lit."a", lit. „d”, lit. „e” și lit. „g” și art.7 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării cu modificările și completările ulterioare, **cu unanimitate de voturi a membrilor prezenți la ședință**

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Solicită Ministerului Educației și Cercetării înființarea unei comisii de specialitate independente, care într-un **termen rezonabil** să formuleze propuneri de măsuri (cum ar fi modificarea legislativă și/sau schimbarea metologiei de predare-evaluare, etc.) privind asigurarea învățării limbii oficiale a statului în condiții de egalitate de către cetățenii români aparținând minorităților naționale. În demersul ei viitoare comisie de specialitate independentă trebuie să ia în considerare în special următoarele:
  - învățarea limbii oficiale a statului este un drept fundamental pentru fiecare cetățean român;
  - **situația** cetățenilor români aparținând minorităților naționale **este în mod sensibil diferit** în procesul de învățare a limbii oficiale a statului decât situația cetățenilor români majoritari;
  - cetățenii aparținând minorităților naționale nu sunt vorbitori nativi ai limbii oficiale a statului;
  - în afara sistemului de învățământ majoritatea cetățenilor aparținând minorităților naționale nu dispun de aceleași posibilități de exercițiu și de utilizare a limbii oficiale a statului ca și cetățenii vorbitori nativi ai acestei limbi.
2. Prezenta hotărâre va fi comunicată tuturor părților, aplicarea acesteia urmează a fi monitorizată de Consiliu.

3. Prezenta hotărâre poate fi atacată în termen de 30 de zile la autoritatea emitentă potrivit art. 7 alin. 1 din Legea nr.554/2004 a contenciosului administrativ.

Data redactării: 17.05.2006

COLEGIUL DIRECTOR

1. ASZTALOS CSABA FERENC – Membru
2. MACOVEANU CORINA NICOLETA - Membru
3. TRUINEA PAULA ROXANA - Membru
4. VASILE ANA MONICA – Membru